

تخریبگر یا گردشگر؟

بسیاری از افرادی که به سفرهای کمپینی می‌روند از سر ناآگاهی به طبیعت آسیب می‌زنند

سفرهای ارزان قیمت

سفرهای ارزان قیمت، اصطلاح «کمپینی» شیوه تعریف شده در کشورهای توسعه یافته است و ارتباطی با طبقه اقتصادی افراد ندارد و بیشتر مختص طبیعت است. اما در ایران این مدل از سفر معمولاً با توجه به جیب مسافر انتخاب می‌شود. مسافری که چادرش را روی چمن‌های حاشیه یولوار فرودگاه برپا کرده است می‌گوید: این روزها هزینه‌هایی مانند وسیله رفت و آمد، اسکان و خورد و خوراک در مسافرت با توجه به موقعیت اقتصادی بیشتر مردم، هزینه‌ای اضافی و خارج از رسید خانوار است. سفرهای تابستانی هم به جز پیاده روی یا کتار یک پارک خطی جلودر منزلتان می‌توانید شاهد صحنه‌ای تکراری باشید که یک چادر مسافرتی و گاز پیکنیک روشن و پدروی در کنار خود روی زیرانداز در خوابی عمیق فرو رفته است.

رفت و آمد، اسکان و خورد و خوراک در مسافرت با توجه به موقعیت اقتصادی بیشتر مردم، هزینه‌ای اضافی و خارج از رسید خانوار است. سفرهای تابستانی هم به جز پیاده روی یا کتار یک پارک خطی جلودر منزلتان می‌توانید شاهد صحنه‌ای تکراری باشید که یک چادر مسافرتی و گاز پیکنیک روشن و پدروی در کنار خود روی زیرانداز در خوابی عمیق فرو رفته است.

زباله یادگاری!

برای نشان آرزوی سفر خوشی کردم و فاصله گرفتم. آقایی از محلی‌ها که از ابتدای گفت‌وگو ما را زیرچشمی زیر نظر داشت نزدیک آمد و گفت: نمی‌دانم چه رسمی است که هر کسی هر جایی می‌خواهد بساطش را پهن می‌کند! اینجا محل ورزش بچه‌هاست، این آقا با ماشینش رفته داخل و وسیله پهن کرده است! وقتی هم جمع می‌کنند کلی زباله در محل باقی می‌گذارند و می‌روند.

از کنار زمین ورزشی محصور حاشیه یک پارک محلی می‌گذشتم که چشمم به چادر مسافرتی برپا شده در گوشه زمین افتاد. بوی غذای در حال پختنشان در محل پیچیده بود. پدر خانواده در سایه ورودی چادر دراز کشیده و بچه‌ها در حال بازی همان اطراف بودند که مادرشان با تعدادی ظرف شسته شده در زیر بغل نزدیک شد. وقتی رسید پرسیدم: مسافرید؟

توریسم تودهای

جایی خواندم که توریسم انبوه یا توریسم توده‌ای یا Mass Tourism پدیده‌ای است که هم زمان با رشد صنعت گردشگری در بیشتر مقصد های توریستی در کشورهای توسعه نیافته جهان نشان از فقدان مدیریت و نگرش جامع و برنامه ریزی جهت کسب درآمد صرفاً از این صنعت و منابع طبیعی وابسته به آن دارد. اما این اصطلاح توریسم انبوه معمولاً به علت تخریب های گسترده زیست محیطی اش شناخته شده است. در کشورهای توسعه یافته این نوع گردشگری به دلیل تجربه‌ها و عوارض منفی اش به تدریج از حوزه فعالیت های گردشگری حذف شده است و به عنوان وجه منفی گردشگری شناخته می‌شود که در برابر «گردشگری پایدار» قرار می‌گیرد. توریسم توده‌ای یا توریسم انبوه، معمولاً آثار منفی زیست محیطی

جایی خواندم که توریسم انبوه یا توریسم توده‌ای یا Mass Tourism پدیده‌ای است که هم زمان با رشد صنعت گردشگری در بیشتر مقصد های توریستی در کشورهای توسعه نیافته جهان نشان از فقدان مدیریت و نگرش جامع و برنامه ریزی جهت کسب درآمد صرفاً از این صنعت و منابع طبیعی وابسته به آن دارد. اما این اصطلاح توریسم انبوه معمولاً به علت تخریب های گسترده زیست محیطی اش شناخته شده است. در کشورهای توسعه یافته این نوع گردشگری به دلیل تجربه‌ها و عوارض منفی اش به تدریج از حوزه فعالیت های گردشگری حذف شده است و به عنوان وجه منفی گردشگری شناخته می‌شود که در برابر «گردشگری پایدار» قرار می‌گیرد. توریسم توده‌ای یا توریسم انبوه، معمولاً آثار منفی زیست محیطی

تغییر الگوی سفر

سال‌ها پیش نیت بیش از نیمی از سفرها با توجه به فرهنگ ایرانی-اسلامی مردم ایران، «دید و بازدید از دوستان و نزدیکان» بود که پس از دوران همه‌گیری کرونا و شکل‌گیری فرهنگ رعایت فاصله فیزیکی و ویژه آن سال‌ها، این مقوله اندک‌اندک کم‌رنگ شد و در کنار آن مشکلات اقتصادی هم رفت و آمدهای فامیلی را هر روز کمتر کرد.

«همش واس ماست»

دوستی می‌گفت: به مسافران شمال و عاشقان دریا و جنگل دقت کرده‌اید؟ طوری با این منطقه برخورد می‌کنند که انگار یک بار مصرف و شخصی است. به خصوص بسیاری از کسانی که اهل چادرزدن هستند؛ زباله‌هایشان همه جا پخش است و در بهترین حالت در پلاستیکی وسط جنگل یا کنار دریا رهاش می‌کنند و می‌روند. انگار عده‌ای منتظرند تا این افراد بیایند و لذت ببرند و بروند و آن‌ها پشت سرشان پسماند‌هایشان را جمع کنند! چای داغ یا

هجوم یک باره مسافر

مرکز پژوهش‌های مجلس در داده‌پردازی‌هایی که براساس آمارهای مرکز ملی آمار ایران داشته به این نتیجه رسیده است که در سال‌های اخیر سفرهای داخلی با تغییرات محسوسی روبه‌رو بوده و تعداد سفرهای داخلی و البته تعداد افراد سفر رفته هم افزایش داشته است. یکی از کسبه اطراف حرم می‌گوید: زیاد شدن مسافرها هر چند ممکن است عاملی برای افزایش درآمد شهر شود، اما با خود مشکلاتی هم دارد. مثلاً وقتی چند روز تعطیلی پشت سر هم داریم

شبنم گرمی اسفرهای خانوادگی از سفرهای مورد علاقه ما ایرانی‌هاست که معمولاً از کودکی تجربه آن را داریم و خاطرات خوبی هم برایمان به یادگار گذاشته است. هر چند بچه‌ها وقتی به سنین جوانی می‌رسند سفرهای مجردی با دوستان خود را ترجیح می‌دهند، اما محبوبیت سفرهای جاده‌ای با خود و شخصی هنوز رتبه نخست سفر در ایران را داراست. در این نوع سفر علاوه بر هزینه کمتر، محدودیت کمتری در همراه کردن ملزومات و جود دارد و با وجود خستگی، تفرایک، خطرات جاده‌ای و طولانی شدن مسیر این حسن وجود دارد که خودروهی‌شده در دسترس است و هر جایی که قصد کنیم توقف می‌کنیم و به هر جایی که خواهیم می‌توانیم برویم.

یکی از مسافران ساکن در کمپ غدیر می‌گوید: ما اینجا فامیل داریم قبل از دید و بازدید با اقوام هم به مشهد می‌آیم، هم هزینه اسکان نداشتیم هم خورد و خوراکمان تأمین بود اما در این روزگار دیگر نمی‌شود این مدلی سفر رفت و سر مردم خراب شد. با این گرانی‌ها یا نباید سفر بروی یا اگر می‌روی باید با حداقل هزینه و بدون مزاحمت برای فامیل باشد.

می‌دهند! حتی در هر نقطه‌ای از شهرهای شمالی که دلشان خواهد بساطشان را پهن می‌کنند نمی‌گویند چهره‌ان شهرودل مردمش چگونه زخمی می‌شود! با خود رو بدون توجه به محل تردد حیوانات با سرعت‌های سرسام‌آور رد می‌شوند و گاهی به حیوانات منطقه آسیب می‌زنند. از پلاستیکی که در محیط رها می‌کنند که دیگر نگوییم! خلاصه انگار برای سه روز استراحت خودشان حاضرند دنیا را به هم بریزند.

هجوم یک باره جمعیت شناور به یک منطقه است اما بدتر از آن در سفرهای بی ضابطه، از نظر فرهنگ و قانون شهرنشینی که در آن مسافران پاسخ‌گوی نهاد یا فرد خاصی در قبال رفتار خود نیستند، آلودگی‌های آب، خاک، هوا و محیط. خطرات جانی و مالی به علت اتراف کردن در نقاط ناامن و... از پیامدهای جبران ناپذیر این موضوع است. او همچنین خواهان تعریف و تدوین و اجرایی شدن سازوکار مشخصی از سوی مردم و حاکمیت برای چنین معضلاتی است.

لذت آفرود

وامایک مشکل دیگر برای طبیعت، متأسفانه این روزها با توسعه گردشگری طبیعی، شاهد حضور خودروها و موتورسیکلت‌های سنگین و بزرگی هستیم که در مناطق طبیعی برای تجربه لحظاتی لذت بخش می‌رانند بدون اینکه چهارچوب مشخصی داشته باشند. این اتفاق به قیمت اثرات نامطلوب فرسایش شدید خاک و افزایش ریسک سیل خیزی، حذف رشد گیاه به دلیل کوبیدگی خاک، آلودگی هوا و آلودگی صوتی و به دنبال آن مزاحمت و کاهش امنیت منطقه برای حیات و نابودی برخی حیوانات و مهاجرت اجباری برخی از گونه‌های آن‌ها تمام شده است. لذت آفرود یا ماشین سواری در جنگل‌هایی مانند قه‌داغ یا ارسباران، جنگل‌های شمال یا مناطق کویری برای جمعی محدود نباید به بهای از بین رفتن سرمایه‌هایی که وابسته به همه مردم است بینجامد. ورود خودرو آفرود به منطقه جنگلی یا کویری موجب ترس و وحشت حیوانات می‌شود که به دنبال کاهش امنیت زیستگاه، به مکان‌هایی خارج از زیستگاه طبیعی و مناطق ناامن هدایت می‌شوند.

اثرات منفی گردشگری غیرمسئولانه

- فرسایش خاک
- آلودگی فزاینده
- دفع زباله در دریا
- نابودی زیستگاه‌های طبیعی
- فشار فزاینده روی گونه‌های جانوری در معرض خطر
- افزایش آسیب‌پذیری جنگل‌ها در مقابل آتش‌سوزی
- کاهش منابع طبیعی
- تخریب زمین
- آلودگی هوا، آلودگی صوتی، زباله، سوخت و مواد شیمیایی
- زباله‌سازی
- افزایش آلودگی فاضلاب
- آلوده کردن مناظر زیبا با ایجاد اقامتگاه‌هایی غول‌آسا
- با ظاهر عجیب و غریب یا اتراف و چادرزدن‌های بی‌قاعده
- پاک‌سازی زمین (چوب‌بری) برای ایجاد زیرساخت‌های گردشگری نوین
- ساختن بنادر، موج‌شکن و سازه‌های گردشگری بی‌ضابطه
- کتار دریا
- لگد مالی طبیعت
- تغییر اکوسیستم‌ها به واسطه ی فعالیت‌های گردشگری